22-9-56

4, Manston Street
Oxford
τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1956.

Σεβασμιώτατε,

Πρέπει νὰ μοὶ συγχωρήσητε, Σεβασμιώτατε, ὅτι μέχρι τοῦ παρόντος δὲν ἀπήντησα εἰς τὴν τιμητικὴν ἐπιστολήν σας τῆς 13/8. Τὴν ἔλαβον ὅμως μόνον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐνῶ εὑρισκόμην ἐπὶ μῆνα ἐκτὸς τῆς Ὀξφόρδης. Ἔχω πολλὰς εἰς τὴν Ρωσσικὴν καὶ περιοδικὴν ὕλην τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ μέλος ἐξηκολούθουν ἐκκλησιαστικῶς ἀντιπροσωπεύουσα τὴν Ρωσσικὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ (Φιλλίδ καὶ Ἀγγλίᾳ). Ἐπεσκέφθημεν τὴν Μόσχαν, τὸ Λένινγκραντ (Πετρούπολιν), τὸ Κίεβον, τὸν Βλαδίμηρον (ἑορτὴν παρουσιάσασαν τὴν Ρωσσίαν μὲ ὡραιότητα τὸν τοῦ 12ου αἰῶνος), τὴν Λαύραν τοῦ Ἁγίου Σεργίου καὶ τὴν Λαύραν τῶν Σπηλαίων (Πετσέρσκ). Ἐφυγεν ὁ καιρὸς μου ἀπὸ ἡ μελέτη τῆς θεμελιώσεως ζωῆς εἰς τὴν σημερινὴν Ρωσσίαν, τῆς λατρείας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῶν μοναστηρίων, τῶν θεολογικῶν σχολῶν κ.τ.λ. Ἔχομεν ἤδη πολλὰ ἐκδημήσει, ἐλπίζομεν ἀφιερώσει χρόνον καὶ ἐνταῦθα πολὺν κόσμον. Ἡ ἐντύπωσις ἀπὸ τὴν θεμελιωτικὴν ζωὴν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Ρωσσικοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν του πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν ἦτο πολὺ δυνατή. Μέσα ὅλους τοὺς διωγμοὺς καὶ δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐπέρασε, ἀλλὰ δοκιμάζεται καθ' ἡμέραν.

Ἐμείναμεν κοσμοπολιτικῶν κατὰ τελικὸν ἀπὸ τὴν θέρμην τῆς πίστεως τοῦ λαοῦ, πολὺ περισσότερον αὐτοὶ οἱ ἀνθρωποι καὶ πολὺ ὑπο-

στηρίζουν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν κλῆρον. Μεταξὺ τοῦ κλήρου (ὑπάρχουν) πολλοὶ νέοι, ἀπόφοιτοι τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ θεολογικῶν σχολῶν οἱ ὁποῖοι ἠνώχθησαν μετὰ τὸν πόλεμον. Καὶ ἐν τῷ μοναστηρίῳ ὑπάρχουν πολλοὶ νέοι μοναχοί. Δὲν ἀμφιβάλλω κἀγὼ ὅτι τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ρωσσίᾳ· ἡ πίστις τοῦ λαοῦ, ἡ ἀγία Ὀρθοδοξία, θὰ θεμελιώσῃ πατριαρχικῶς.

Ἐν τῷ Πατριαρχείῳ μόνῳ μὲ ἐρώτησιν, φυσικά, διὰ τὴν μετάνοιάν μου, τὴν ἀλλαγὴν μόνην τοῦ Ρωσσικοῦ καὶ τοῦ Ῥώσσου μοναχοῦ ἐγράφη. Ἐστάθην ἐν τῇ ἀπαντήσει μου, ὅτι ἡ ἀλλαγή μου, ὅπως καὶ ὁλόκληρον τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὑπάγεται ἐν τῷ Συστήματι Οἰκουμενικῶν Πατριαρχείων πρὸς τὸ ὁποῖον τρέφω ἰδιαιτέραν ἀγάπην καὶ σέβας. Ἀντιγωνίζομαι ἀπολύτως πρὸ τῆς καθαιρέσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τῶν καταστατικῶν Χαρτῶν, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ἀδιαλείπτως ἡ σχέσις πρὸς τοὺς ἄλλους Ἁγιορείτας καὶ φέρεται μετὰ πλήρους ταπεινοφροσύνης πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Τὸ μόνον μου σοβαρὸν πρόβλημα ἢ μᾶλλον δυστύχημα εἶναι ὅτι δὲν ἔχομεν νέους μοναχοὺς καὶ ἡ ἡλικία μου εἶναι ὑπέργηρως. Ἐν τούτοις καὶ μόνον σημεῖον στέλλομαι τὰς ἐπιστολάς μου πρὸς τὴν Ρωσσικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐπιμένομεν ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον μόνον ἐν ἀρχῇ συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐξομαλύνῃ καὶ τοῦτο τὸ ζήτημα.

Ἔχω τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ ἀκούσω ἐκ τοῦ λόγου μου τὴν ὡς ἐξῆς περίπου ἀπάντησιν τοῦ μητροπολίτου Νικολάου· «Τὸ Πατριαρχεῖον μόνον ἀντιγωνίζεται ἀπολύτως καὶ πέρασε μετ' ἀκριβείας τὴν ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ οὐδέποτε ἐσκέφθη νὰ τὴν ἀμφισβητήσῃ. Τὸ

Επίσης ενδιαφέρεται τη δημοφιλεστάτη καθεστώτα, τον καπιστικόν χάρτην, την πολιτικήν εξουσίαν του Ελληνικού Κράτους και γενικώς φέρεται προς το Άγιον Όρος μετά απολύτου κοσμιοφροσύνης και άνευ οιασδήποτε πολιτικής σκέψεως. Δεν δύναται όμως να μείνη αδιάφορος ενώπιον της εφημοσύνης του Ρωσσικού Μοναστηρίου και θα πράξη το δυνατόν όπως το ζήτημα τούτο λυθή κατά τρόπον δίκαιον και χριστιανικόν προς το γενικόν συμφέρον όλων.

Όπως πληροφορήθην το Πατριαρχείον μόλις πρόκειται να ζητήση από την Ελληνικήν Κυβέρνησιν όπως επιτρέπη η εγκατάστασις εν τη Σκήτη Αγίου Παντελεήμονος δέκα Ρώσσων δοκίμων κάτοχων δεκαοκτώ χριστιανών. Θα ζητήση και από το Οικουμενικόν Πατριαρχείον όπως και τούτο υποστηρίξη πνευματικώς την ως άνω αίτησιν της Ρωσσικής Εκκλησίας προς την Ελληνικήν Κυβέρνησιν.

Όπως βλέπετε, Σεβασμιώτατε, η Ρωσσική Εκκλησία είνε πολύ μετριόφρων εις την αίτησίν της. Δεν ζητεί ιδιωτικήν και αποκλειστικήν είσοδον εις το Άγιον Όρος, αλλά περιορίζεται εις τον μικρόν αριθμόν δέκα δοκίμων. Δεν μόνον δεν δημιουργεί ζητήματα γενικού χαρακτήρος, αλλ' εις εναντίαν τούτου την απόλυτον κοσμιοφροσύνην της προς το δημοσιευτικόν καθεστώς (δέχεται, παραδείγματος χάριν, ότι δύνανται να διορισθούν δόκιμοι τούτοι μόνον μετά την εγκατάστασιν των την Ελληνικήν υπηκοότητα).

Λοιπόν περί του μέσου μεταβάσεως μου. Τώρα περί των ερωτήσεών σας.

1) Το Greek Yearbook του 1951 και το Ρωσσικόν Μέγα

Εὐχολόγιον εἶνε δύο τελείως διάφορα βιβλία. Τὸ πρῶτον εἶνε νεώτερον συμπίλημα (περιλαμβάνει καὶ τὰς Πρεσβείας, ἀπολυτικίων κτ. λ.) ἐνῶ τὸ Ρωσσικὸν Εὐχολόγιον εἶνε σχεδὸν τὸ ἴδιον ὅπως καὶ τὸ Ἑλληνικὸν (τὴν ἐκδόσεως τοῦ Goar, π. χ.). Ὑπῆρχον μερικαὶ περιστάσεις, δὲν εἶμαι ὅμως εἰς θέσιν χωρὶς νὰ ἔχω ἐνώπιόν μου ὅλα τὰ κείμενα νὰ σᾶς δώσω πληροφορίας περὶ αὐτῶν. Ὑποθέτω, ὅτι τὸ Εὐχολόγιον τοῦ Μαγιᾶ (τοῦ ΧΙ' αἰῶνος) ἐξέστη λατινικὴν τινὰ ἐπίδρασιν μέσω Πολωνίας.

2) „Εἶναι λοιπὸν μυθιστόρημα". Δὲν κατάλαβα τί θέλετε μὲ αὐτὸ νὰ πῆτε. Τὸ βιβλίον τοῦ Gillet (= A Monk of the Eastern Church) δὲν ἔχει σχέσιν περὶ τὰ διηγήματα τοῦ Πρεσβυτέρου. Ἂν τὸ τελευταῖον αὐτὸ βιβλίον εἶνε μυθιστόρημα ἢ ὄχι, εἶνε δύσκολον νὰ σᾶς ἀπαντήσω μὲ ἀκρίβειαν τοῦ βεβαιότητος. Ἡ προσωπική μου γνώμη ὅτι εἶνε κάτι πλέον ἀπὸ μυθιστόρημα. Εἶνε διδακτικὸν ~~διήγημα~~ διήγημα μεμιγμένα θρησκευτικῆς ἀξίας, περιγραφικῶν βίων καὶ οὐχὶ ἔργον τέχνης καὶ μόνον. Δὲν ἀπουσιάζει ὅμως ὅτι συμπεριέχει καὶ στοιχεῖα τινὰ μᾶλλον μυθιστορηματικά.

Τελειώνω μὲ αὐτὸ τὸ γράμμα μου καὶ εὐχῶ τὰ καλύτερα καὶ εὐλογῶ τὴν ὑμετέραν βραδυμότητα μετὰ σεβασμοῦ καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ὁσίαν ἀγάπην

Θεοφώτης Βασίλειος